

Mottagare

Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun

2021-05-21

Funktionsrätt Uppsala kommuns yttrande över detaljplan för kapacitetsstark kollektivtrafik

Funktionsrätt (tidigare HSO) Uppsala kommun har tagit del av rubricerat ärende, som fanns att hitta på Uppsala kommuns plan- och byggnadsnämnds hemsida, och yttrar sig över detta under samrådstiden.

Sammanfattning

Funktionsrätt anser, i enlighet med 1 kap. 1 § i plan- och bygglagen samt Uppsala kommuns *Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning*, att all stadsmiljö i Uppsala kommun ska vara tillgängliga för alla och därför måste hänsyn tas till alla typer av funktionsnedsättningar.

Funktionsrätt anser att Uppsala kommun bör fastställa

- Att inga bostadsrum utsätts för bullernivåer som överskrider 30 dBA ekvivalent ljudnivå inomhus och 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid byggnads fasad och uteplats samt att vibrationsdämpande åtgärder vidtas i enlighet med Swecos utredning,
- Att parkeringsplatser för rörelsehindrade skrivs in i plankartan,
- Att de växter och träd som planteras inom området är doftfria och inte sådana som ger pollenallergi,
- Att miljö kvalitetsmålen för luft inte överskrids,
- Att gång- och cykelvägar byggs separat,
- Samt att man gör en komplett utvärdering över personer med funktionsnedsättningars tillgänglighet utifrån Uppsala kommuns *Handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning*.

Buller

Buller är den miljöstörning som flest människor blir utsatta för. Studier visar på en ökad risk för hjärt-och kärlsjukdomar vid långvarig exponering. Buller medför försämrad inlärning och prestation. Bullret är tröttande och sänker prestationsförmågan. Dessutom är människor med hörselnedsättningar speciellt känsliga för buller och bör inte bo i bullerstörda hus. Funktionsrätt anser därför att inga bostäder ska utsättas för trafikbuller som överstigande Folkhälsomyndighetens¹ riktlinjer för värden inomhus (30 dBA) eller Naturvårdsverkets² riktlinjer för värden vid bostadens fasad eller uteplats (55 dBA). Enligt 2 kap. 6 a § första stycket 1 p. plan- och bygglagen måste byggnaderna utformas på ett sätt som förebygger olägenheter för människors hälsa i fråga om buller. De risker som finns för boenden i bostäder där bullernivåerna överskrider Naturvårdsverkets och Folkhälsomyndighetens riktlinjer kan inte anses "ringa eller helt tillfälligt" och bör därför inte accepteras.

Funktionsrätt ser positivt på att förslagen i detaljplanen kommer minska bullernivåerna i flera bostads- och skolområden. Däremot fastslår Swecos vibrationsutredning att "BRT- och spåralternativet innebär båda generellt en högre risk för problematik med förhöjda markvibrationer och stomljud". Funktionsrätt vill därför poängtera vikten av att man genomför de vibrationsdämpande åtgärder som utredningen föreslår för att undvika problem med vibrationer och stomljud.

Parkeringsplatser

Att kommunen väljer att inte markera ut parkeringsplatser för rörelsehindrade redan i detaljplanen har tidigare lett till att man i efterhand har upptäckt att parkeringsplatserna hamnar på en plats där de är oanvändbara. Byggherren har visserligen lagstiftningen att förhålla sig till men av erfarenhet har vi lärt oss att planen i slutändan inte alltid går ihop med omgivningen. Därför vill Funktionsrätt att man inskriver parkeringar för rörelsehindrade i detaljplanen, vilket man har rätt till i enlighet med 4 kap. 13 § 2 p. plan- och bygglagen. Att ge byggherren frihet att placera ut parkering för rörelsehindrade i efterhand, utan kontroll över att de blir praktiskt användbara, är att prioritera byggherrens intressen före alla de personer som lever med ett rörelsehinder. En prioritering som Uppsala kommun inte bör göra.

Funktionsrätt ser en fara i att det kommer bli svårare att utplacera handikapparkeringar längst vägarna då man även ska förhålla sig till spårtrafik. Därför bör detta föras in direkt i detaljplanen.

---

¹ FoHMFS 2014:13

² NV-08465-15

Vegetation

Personer med pollenallergi är starkt påverkade av sin närmiljö. Funktionsrätt anser därför att alla växter och träd som planteras i närheten av hållplatserna ska vara doftfria samt att växter och träd som ger pollenallergi, främst björk, inte planteras inom områden där alla invånare ska kunna vistas på samma villkor. För gräsytor bör man använda gräsfröblandningar som innehåller mycket tuvbildande gräs med inslag av grässorter som sprider sig som utlöpare. Personer med svåra allergibesvär kommer inte kunna använda kollektivtrafiken på samma villkor som andra om hållplatserna är utformade med många allergiframkallande växter.

Att reglera vegetation inom området i detaljplanen är helt enligt med 4 kap. 10 § plan- och bygglagen. Det är åtgärd som Funktionsrätt anser att kommunen bör ta för att försäkra sig om att alla lika rätt att vistas i området.

Luft

Funktionsrätt vill understryka att det inte finns någon tröskelnivå under vilken negativa hälsoeffekter kan uteslutas därför är det helt nödvändigt att målen enligt *Frisk luft*³ möts. Enligt utredningen överskrids värdet för PM10 enligt *Frisk luft* i BRT-alternativet år 2050. Funktionsrätt anser inte att detta är acceptabelt.

Gång- och cykelbanor

Funktionsrätt ser en trend i Uppsala att gång- och cykelbanor byggs samman och separeras endast med ett målat streck. Detta tillvägagångssätt gör det väldigt svårt för personer med vissa funktionsnedsättningar, som kognitiva funktionsnedsättningar eller synnedsättningar, att orientera sig och veta att man rör sig i rätt område. Även personer med rörelsehinder, NPF, hörselnedsättningar och andra funktionsnedsättningar upplever en stor fara i gång- och cykelbanor som inte är separerade med mer än ett målat streck så det innebär att cyklister rör sig väldigt nära gångtrafikanter i hög hastighet. Funktionsrätt anser därför att gång- och cykelbana alltid ska vara tydligt avgränsade från varandra med fysiska hinder.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Funktionsrätt vill påminna om att Uppsala kommuns *Handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning*⁴ fastställer att "en konsekvensanalys kring tillgänglighet och delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning ska göras och dokumenteras i underlagen inför politiska beslut". Detta innebär samtliga funktionsnedsättningar.

Innan detaljplanen kan antas bör man genomföra en genomgående analys av tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar. Analysen bör ta hänsyn till alla

---

³ <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Sveriges-miljomal/Miljokvalitetsmalen/Frisk-luft/Precisering-av-Frisk-luft/>

⁴ KSN-2016-2166

typer av funktionsnedsättningar, som syn- och hörselskadade, människor med svag orienteringsförmåga, personer med allergi eller överkänslighet, personer med neuropsykiatriska eller kognitiv funktionsnedsättning, m.fl. På så vis kan man utgå ifrån universell design som är tillgänglig för alla från början istället för att behöva anpassa stadsmiljön i efterhand.

2021-05-21

Michael Jestin

Ombudsman, Funktionsrätt Uppsala kommun